

(Dallamát lásd a 2. éneknél.)

Ha már ilyen öreg este van, álljunk szép rendbe és hagyjunk itt mindenkit!

10.

Állj szép rendbe, kis seregem, friss seregem, hős seregem,
Minden kézben puska legyen, puska legyen, puska legyen.
Induljunk a kis kapun át,

Ide nézzen, aki akar látni katonát!

Mind egyszerre lép a legény, lép a legény, lép a legény,
Menjünk át a Mátra hegyén, Fáttra hegyén, Tátra hegyén.

Egy sem lesz, aki elmarad,

Jaj lesz annak az ellenségnek, ha el nem szalad!

(Dallamát lásd a 2. éneknél.)

Zárkózz! Énekszóra elvonulás!

Szülői értekezéslet.

A gyermekekre vonatkozó szülői kötelességek.

Nemcsak a gyermeknek vannak kötelességei szüleivel szemben — ezt sokszor hangoztatjuk s helyesen —, vannak azonban a szülőknak is kötelességeik gyermekükkel szemben, ezek szinte természetesek.

Az egész világ forrong, valami új világ van kialakulóban. Erezzük, hogy a technika rohamos fejlődése sem tette megelégedettebbé az emberiséget, sőt — minden azon célból készült találmány, amely az emberiség jólétének fokozására irányul, azonnal az ellenkezőjére fordul az emberiség kezében. Csakhamar ott látjuk az újabb emberirtó veszedelmek között.

Ebben az átmeneti időben szinte magától vetődik fel a kérdés: milyen kor várható? Mire készüljünk s mire neveljük gyermekeinket. Erre nehéz lenne most megfelelni. Annyi azonban bizonyos, hogy a tehnikai fejlődés által — akarva vagy akaratlanul is — fejünkre tolult rengeteg veszedelem szinte arra kényszeríti az emberiséget, hogy *több lelkeséget* keressen a gépek mögött. Ez pedig arra mutat, hogy az értelem helyébe ismét az érzelmet, az ész helyébe az erkölcsöt, a rendbontás helyett törvényt, a szertelenség helyett rendszerességet kíván mindenki.

Az elmondottakból látjuk, hogy bizonyos több lelkeségre van szüksége a jövő nemzedéknek. Ezt pedig legjobban a szülők tudják megadni gyermekeiknek. Hiába hangoztatja az iskolai nevelés a vallásosság, erkölcsösség, hazaszeretet, emberszeretet nemes értékeit, nincs módja arra, hogy ezeket a tanulóba meggyökereztesse, legföljebb csak példát állít eléjük ezekre vonatkozólag, buzdítja őket az eszmények követésére.

Csak a szülők tudják megadni gyermekeiknek azokat a hatásokat, amelyek felkeltik gyermekeik lelkében az erkölcsi szépség, jóság, elismerését s az azokra irányuló törekvést.

Azt kérdezhetné most valamelyik m. t. szülő, hogyan lehetséges ez, hiszen a szülők nem tanult nevelők, sokszor nem is érnek rá ilyenekkel foglalkozni.

A felelet egyszerű. Senki sem kíván a szülőktől olyan munkát, amire nem képesek. Az természetes, hogy a szülők nem tanult nevelők, de nincs is szükség erre. Van azonban a szülőknek egy eszközük, amellyel többet érhetnek el, mint a legjobban képzett nevelő. Ez a személyes példaadás lelketformáló eszköze. Nincs az a nevelő, aki oly hatást érhetne el külső ráhatással, oktatással, neveléssel a gyermek lelkének alakításában, mint a szülő, aki saját nemes példájával nevel.

Ha a gyermek azt látja, hogy szülői vallásosak, nem szükséges, hogy hangoztassák a gyermeknek a vallásosság szépségét, egyedül eligazító voltát az élet nagy kérdéseiben. Ha a gyermek látja, hogy szülei megszentelik a vasárnapot s nem mulasztják el az istentiszteleten való részvételt, ha látja, hogy szülei is kötelességüknek tartják az Isten parancsainak tiszteletben tartását, ha látja, hogy gyakran járulnak a szentségekhez s nemcsak mondják, de személyesen át is élik a vallásuk szellemét, akkor többet tettek gyermekük nevelése érdekében, mint gondolták. Csak az a veszedelmes, ha szülők hangoztatják a vallásosság szükségességét, de maguk megfelelnek arról, vagy éppen nem is tartják szükségesnek, hogy annak parancsai szerint éljenek. Még veszedelmesebb az, ha a szülők egyesenes szembehelyezkednek az iskola nevelői munkájának s ki-nevetik, nevetségessé teszik, vagy közömbösen viselkednek a gyermek által felvetett törekvésekkel szemben.

Ugyanez áll a hazaszeretetre vonatkozólag is. Ne beszéljünk rólat sokat, elég egy néhány szó, s annál több cselekedet, mindez nagyobb hatást vált ki a gyermek lelkéből, mint egy órás magyarázat. Ha a gyermek azt látja, hogy szülői komolyan együttéreznek hazájukkal, vele éreznek örömeiben, bánatában, vele szoronganak a megpróbáltatások perceiben, a hazaszeretet nemes érzése oly mélyen belegyökerezik gyermekük lelkébe, hogy nincs az a kísértés, amely azt onnan könnyen kitéphetné.

Különösen fontos ez ma, amikor annyiféle kísértés környezi meg a gyermekeket is. Álljunk rendületlenül nemzeti szabadságunk, függetlenségünk mellett, tiszteljük ezeréves multunk értékeit, tiszteljük nemzeti hagyományainkat s ha kell, tegyük ezt tudatossá gyermekünkben is.

Csak a szülők személyes jó példája nevelheti bele a gyermekbe azt az érzést, amely összefűzi magyart a magyarral, s amely nemzeti öntudatot fakaszt a gyermek lelkében. Ha szét-

nézünk Európában, látjuk, hogy minden államban szinte tetőfokra hágott a nemzeti öntudat. Hogy ez milyen hatalmas erő, mennyi önbizalmat, kitartást ad a nemzet gyermekeinek, arra számtalan példát láthatunk. Mi, kis nemzet, csak szellemben, lélekben lehetünk nagyok. Elég itt utalnunk a finnekre, akiknek nemzeti nagyságát eléggé megmutatta az a reménytelen, de hősiiesen vállalt küzdelem, amelynek nemrég szemtanúi voltunk, s amely kivívta számukra az egész művelt világ megbecsülését.

Éppen így csak a szülők nevelhetik bele gyermekükbe az embertársaink iránt érzett megbecsülés érzését is. Ez vezet azután a szociális érzéshez, amely — nemes értelmében — azt jelenti, hogy mindenkit meg kell becsülnünk, aki dolgozik s hasznos tagja nemzetünknek. Az élet különböző helyekre állíthat bennünket, a fő csak az, hogy azon a helyen, ahová kerülünk, teljes erőnkkel, minden képességünkkel s legjobb tudásunkkal végezzük feladatunkat. Különösen neveljük gyermekeink lelkébe a kötelességteljesítés megelégedést keltő érényét, úgyszintén a munka megbecsülését, akármilyen alantasanak látszó munkát végez is valaki. Minden munkát el kell végezni valakinek. S ha valakinek a legnehezebb, vagy legalantósabb munka jutott osztályrészül, járjon ki neki a megkülönböztetett elismerés és tisztelet.

Íme, néhány gondolat, amit a mélyen tisztelt szülők előtt megvilágítottam. De mindez csak írott malaszt, vagy pusztában elhangzott szó marad, ha nem állítják ezeket a nemes eszméket a saját életük példájával gyermekük elé. S higgyék el, a t. szülők, ennél többet, szebbet, nagyobbat nem is adhatnak gyermekeinknek örökségül, így lesznek szüleik életének igazi folytatói s befejezői.

Mesedélután.

— A magyar vértanúkról. —

Rab magyarok.

Az öreg András napszállta után hazafelé ballagott az országúton. Bizony még elég messzejárt a falutól, mikor egyszerre csak elébetoppant egy csomó ellenséges katona, abból a fajtából, mely már idestova egy esztendeje sanyargatja az egész környéket.

— Hol jársz itt te paraszt? — kérdezte az öreget nagy hangon az ellenséges katonák káplárja.

— Csak itt jártam az erdőn fát vágni.

— Vedd le a süvegedet, te disznó, ha velem beszélsz!